

Semesteremne i livssyn og religion

Studieplan

Det teologiske Menighetsfakultet

SEMESTEREMNE I LIVSSYN OG RELIGION

LITTERATURLISTE 1994

6.1. Forutsetninger for norsk religions- og livssynsdebatt

- Engen, T.O.: Dobbeltkvalifisering og kultursammenlikning, Vallset 1989, kap.1, 2 og 3.1, s.13-144
 Eriksen, T. Berg.: "Etter postmodernismen", i Briste eller bare, Oslo 1990, s.37-52.
 Forbrukersamfunnet som etisk utfordring, Oslo 1993, s.12-39
 * Schaanning, E.: Modernitetens oppløsning, Oslo 1992, kap.1, s.8-25.

6.2. Livssyn

a) Innledende spørsmål

- * Nome, J.: "Tro og fornuft i livssynet", i Kunst og etikk, Oslo 1970, s.88-107
 * Smith, A.: "Hva er et livssyn?", i Kirke og kultur 1985, s.412-421
 * Smith, A.: "Teologisk livssynskritikk", i Tidsskrift for Teologi og Kirke 1985, s.35-49
 Aadnanes, P.M.: Livssyn, Oslo 1992, s.9-47.

b) Livssynsretninger

- Aadnanes, P.M.: Livssyn, Oslo 1992, s.48-130
 * Aarnes, A.: "Humanisme i dag - hvilken humanisme?" i Kirke og Kultur 93 (1988), s.31-46.
 Engen, T.O.: Dobbeltkvalifisering og kultursammenlikning, Vallset 1989, kap.4-4.3, 5 og 6-6.4, s.155-175, 192-238.
 * Krogseth, O.: "Hva er et humanistisk menneskesyn i Norge i dag?", i Ung Teologi 19 (1986), nr.1, s.3-14.
 * Nass, A.: "Økosofi T", i Hofseth og Vinje (red.): Økologi, økosofi, Oslo 1975, s.150-163
 * Stigen, A.: "Humanisme", i Humanist nr.2, 1987, s.22-29.
 Wiestad, E. (red.): De store hundreårsbølgene. Kjønnssdebatt gjennom 300 år, Oslo 1994, s.8-13 og 42-86.

6.3. Religion og kultur

a) Innledende spørsmål

- * Asheim, I.: Tro, dannelse, oppdragelse, Skrivestua Menighetsfakultetet 1977/89, kap.II, s.14-32.
 Berger, P.L.: Religion, samfund og virkelighed, Oslo 1993, kap.1-3, s.1-71.
 Engen, T.O.: Dobbeltkvalifisering og kultursammenlikning, Vallset 1989, kap.7-7.3, s.273-279.
 * Gravem, P.: "Kulturanalyse og religion som livsforklaring", i Engen, T.O. og Øygarden, B. (red.): Tankeblikk, Vallset 1992, s.37-49.
 * Hiebert, P.G.: Anthropological Insights for Missionaries, Grand Rapids 1985/87, kap.2; s.29-52.
 Krogseth, O.: "Peter L. Bergers sosiologiske humanisme", innledning til Berger, P.L.: Religion, samfund og virkelighed, Oslo 1993, s.X-XXIX.

b) Islams ideologi og kultur

- Opsal, J.: Islam - lydighetens vei, Oslo 1994, kap.1, 2, 13 og 16-17.

c) Innvandrreligioner i Norge

- Opsal, J.: Islam - lydighetens vei, Oslo 1994, kap.3-5 og 18.

d) Moderne folkereligiøsitet og nyreligiøsitet

- Arlebrand, H.: Det ukjente, Oslo 1993, kap.5-9, s.108-225.
 * Mehren, S.: 50 60 70 80. Essays, Oslo 1980, s.26-39
 Romarheim, A.: Kristus i Vannmannens tegn, Oslo 1993, s.87-112 og 132-156.
 Aadnanes, P.M.: Livssyn, Oslo 1992, s.131-150 og 162-177.
 * Aarflot, H.: "Utfordringen fra folkereligiøsiteten", i Tidsskrift for Teologi og Kirke 3/1985, s.161-173.

e) Kristendommen og religionene

- Berentsen, J.-M.: Det moderne Areopagos. Stavanger 1994, s.1-10, 20-39 og 59-99.
 * Henriksen, J.O.: "Mennesket - av naturen religiøs", i Ung Teologi 1/1991 (Trykkfeil på heftet, riktig nr. er 4/1990), s.1-11.

6.4. Etikk

a) Grunnlagsspørsmål

- Asheim, I.: Øyet og horisonten. Grunnlagsproblemer i aktuell etikkdebatt, Oslo 1991, kap.6, s.140-174
 * Klausen, A.M.: Kultur. Mønster og kaos, Oslo 1992, kap.8, s.104-112.
 Küng, H.: Etikk for verdens fremtid, Oslo 1990, kap.IV-V, s.68-97.
 Küng, H. og Kuschel, K.-J. (ed.): A Global Ethic. The Declaration of the Parliament of the World's Religions, London 1993, s.13-36.
 * Stigen, A.: "Humanistisk etikk", i Dahl, Ø. m.fl.: Etikk, Oslo 1983 eller senere, kap.2, s.27-48.

b) Områdeetikk

- Fekjar, H.O.: Alkohol og narkotika - myter og virkelighet, Oslo 1987, 2.oppl.1988, s.11-15, 42-47, 51-83, 118-122, 137-164, 177-199, 228-243.
 Forbrukersamfunnet som etisk utfordring, Oslo 1993, s.83-110
 Hareide, D.: Det gode Norge, Oslo 1991
 Prismet nr.1/1994, s.3-26 (Artikler om alkohol).

6.5. Pedagogikk og didaktikk

- Bjerrum Nielsen, H. og Rudberg, M.: Historien om jenter og gutter. Kjønnssosialisering i et utviklingspsykologisk perspektiv, Oslo 1989, kap.1-2 og 13-17, s.10-39 og s.179-260.
 Engen, T.O.: Dobbeltkvalifisering og kultursammenlikning, Vallset 1989, kap.9, s.338-430.
 Fellesskapsetikk i et flerkulturelt Norge. Nansenskolens årbok 1993, Oslo 1993, s.46-72, 103-120 og 129-142.
 * Lønning, I.: "Verdifag - en blindgate". Kirke og Kultur 92 (1987), s.28-30.
 * Lønning, I.: "Verdifag og verdiformidling. Replik til Anfinn Stigen". Kirke og Kultur 92 (1987), s.253-256.
 Skottene, R.: "Fellesskapsetikk i et flerkulturelt samfunn", i Prismet 4/1994, s.
 * Stigen, A.: "Hva kan skolen lære oss om å leve?" Kirke og Kultur 92(1987), s.15-27.
 * Stigen, A.: "Er et verdifag ønskelig og mulig? Svar til Inge Lønning". Kirke og Kultur 92 (1987), s.251-252.

Nansenskolens Årbok 1993 er utsolgt fra forlaget.
 Kopi fra forlaget vil bli å få kjøpt i MFs Litteraturtjeneste.

Pensumdeler merket * fås kjøpt i MFs Litteraturtjeneste
 (Kopisamling for semesteremne i livssyn og religion).

SEMESTEREMNE I LIVSSYN OG RELIGION

(10 VEKTTALL)

Semesteremnet i livssyn og religion ved Menighetsfakultetets Avdeling for kristendomskunnskap har som formål å kvalifisere for undervisning i livssynskunnskap i skolen. Med "livssynskunnskap i skolen" menes her både faget livssynskunnskap og temaområder innen flere fag i grunnskolen, religion i den videregående skole og kristendomskunnskap med livssynsorientering i lærerhøgskolen.

1. OPPTAK OG ORGANISERING

For å avlegge eksamen i semesteremne i livssyn og religion kreves immatrikulering og eksamen i kristendomskunnskap grunnfag, eller årshet godkjent som likeverdig med kristendomskunnskap grunnfag.

Eksamen avholdes i månedsskiftet november/desember. Eventuell kontinuasjonseksamen eller utsatt prøve finner sted i månedsskiftet jan. - febr. eller aug. - sept. I det semesteret det ikke gis undervisning, avholdes eksamen etter behov.

Undervisningen gis normalt bare i høstsemesterne, til vanlig med ca. 8 undervisningstimer pr. uke i 12 uker. Studietiden er ett semester.

For opptak til høstsemesteret er søknadsfristen 15. april.

2. OVERORDNEDE MÅL

Semesteremne i livssyn og religion har som overordnede mål

- å gi faglig skolering i livssyn og religion
- å gi grunnlag for en faglig og didaktisk god undervisning i religions- og livssynskunnskap i skolen, i samsvar med gjeldende planer
- å stimulere til selvstendig arbeid og kritisk vurdering i spørsmål som gjelder livssyn og religion

3. MÅL OG INNHOLD

De overordnede målene søkes realisert ved at studentene arbeider med fem emneområder: aktuelle forutsetninger for norsk livssynsdebatt; aktuelle livssyn og deres historiske bakgrunn; ikke-kristne religioner som er representert i det norske samfunn; etikk; pedagogikk og didaktikk knyttet til religions- og livssynsundervisning.

3.1. Forutsetninger for norsk religions- og livssynsdebatt

Arbeidet med dette emneområdet skal gi studentene

- kjennskap til kulturelle og samfunnsmessige kontekster som bidrar til å forme oppvekstvilkår og prege livssyn og religion i dag

- kjennskap til kulturteori og kulturanalyse
- en begynnende evne til å bruke kulturteori og kulturanalyse i møte med kulturelle fenomener

3.2. Livssyn

Arbeidet med dette emneområdet skal gi studentene

- kjennskap til aktuelle livssyn og deres historiske bakgrunn
- kjennskap til hva et livssyn er, og til teologisk livssynskritikk
- forståelse for sammenhengen mellom livssyn og etikk
- evne til kritisk analyse og selvstendig vurdering av ulike livssyn

3.3. Religion og kultur

Arbeidet med dette emneområdet skal gi studentene

- kjennskap til fenomenet religiøsitet ut fra religionsvitenskapelig, sosialantropologisk og teologisk synsvinkel
- oversikt over fremmede religioners møte med vårt samfunn, religiøst og kulturelt, med særlig vekt på islam
- kjennskap til aktuelle nyreligiøse og folkereligiøse trender, med særlig vekt på okkultisme
- evne til selvstendige vurderinger av religioner og religiøsitet

3.4. Etikk

Arbeidet med dette emneområdet skal gi studentene

- kjennskap til ulike posisjoner i spørsmålet om et fellesmenneskelig grunnlag for etikken
- kjennskap til grunnlagsetiske spørsmål i interreligiøst perspektiv
- forståelse for sammenhengen mellom etikk, religion og livssyn
- godt kjennskap til to områdeetiske emner
- evne til selvstendig drøfting og vurdering av etiske spørsmål

3.5. Pedagogikk og didaktikk

Arbeidet med dette emneområdet skal gi studentene

- kjennskap til aktuell debatt om et felles verdifag i grunnskolen
- kjennskap til spørsmålet om verdiformidling i et flerkulturelt samfunn
- kjennskap til utviklingspsykologiske teorier om kjønns-sosialisering
- evne til å bruke kulturteori og kulturanalyse i arbeid med oppdragelsesspørsmål
- evne til selvstendig drøfting og vurdering av pedagogiske problemstillinger som aktualiseres i pensum

4. ARBEIDSMÅTER

Arbeidsmåtene består i det vesentlige av fellesforelesninger med plenumssamtaler, men kan også omfatte oppaveskriving og ekskursjoner. Dessuten forutsettes det at en i tillegg arbeider aktivt med selvstudium. Studentene oppfordres til å danne egne kollokviegrupper.

5. VURDERING

I løpet av studiet vil det foregå en vurdering både av undervisningen og av studentenes innsats. Studentene vurderer undervisningen bl.a. ved å svare på spørreskjema som deles ut, og lærerne vil eventuelt kunne vurdere innleverte oppgaver.

Den formelle vurderingen gjennomføres som avsluttende eksamen. Eksamen består av en 8-timers skriftlig prøve. Oppgaven kan være todelt. Den ene oppgavedelen kan inneholde flere spørsmål. Det avgjøres for hver eksamen hvor mye de to oppgavedelene teller i forhold til hverandre. Begge oppgavedelene må være bestått for at eksamen skal være bestått.

Karakteren fastsettes etter en tallskala som går fra 1.0 (best) til 4.0 (dårligst). Ikke bestått gis karakteren immaturus.

6. LITTERATUR

Den følgende litteraturlisten er i prinsipp åpen i den forstand at en student kan søke om å få legge opp annen, tilsvarende litteratur. Listen er ordnet i samsvar med de fem punktene under mål og innhold.

6.1. Forutsetninger for norsk religions- og livssynsdebatt

Engen, T.O.: Dobbeltkvalifisering og kultursammenlikning, Vallset 1989, kap.1, 2 og 3.1, s.13-144

Eriksen, T. Berg.: "Etter postmodernismen", i Briste eller bære, Oslo 1990, s.37-52.

Forbrukersamfunnet som etisk utfordring, Oslo 1993, s.12-39

Schaanning, E.: Modernitetens oppløsning, Oslo 1992, kap.1, s.8-25.

6.2. Livssyn

a) Innledende spørsmål

Nome, J.: "Tro og fornuft i livssynet", i Kunst og etikk, Oslo 1970, s.88-107

Smith, A.: "Hva er et livssyn?", i Kirke og kultur 1985, s.412-421

Smith, A.: "Teologisk livssynskritikk", i Tidsskrift for Teologi og Kirke 1985, s.35-49

Aadnanes, P.M.: Livssyn, Oslo 1992, s.9-47.

b) Livssynsretninger

- Aadnanes, P.M.: Livssyn, Oslo 1992, s.48-130
Aarnes, A.: "Humanisme i dag - hvilken humanisme?" i
Kirke og Kultur 93 (1988), s.31-46.
Engen, T.O.: Dobbeltkvalifisering og kultursammenlikning,
Vallset 1989, kap.4-4.3, 5 og 6-6.4, s.155-175,
192-238.
Krogseth, O.: "Hva er et humanistisk menneskesyn i Norge i
dag?", i Ung Teologi 19 (1986), nr.1, s.3-14.
Næss, A.: "Økosofi T", i Hofseth og Vinje (red.):
Økologi, økosofi, Oslo 1975, s.150-163
Stigen, A.: "Humanisme", i Humanist nr.2, 1987, s.22-29.
Wiestad, E.(red.): De store hundreårsbølgene. Kjønnss-
debatt gjennom 300 år, Oslo 1994, s.8-13 og 42-86.

6.3. Religion og kultur

a) Innledende spørsmål

- Asheim, I.: Tro, dannelse, oppdragelse, Skrivestua
Menighetsfakultetet 1977/92, kap.II, s.14-32.
Berger, P.L.: Religion, samfund og virkelighed, Oslo 1993,
kap.1-3, s.1-71.
Engen, T.O.: Dobbeltkvalifisering og kultursammenlikning,
Vallset 1989, kap.7-7.3, s.273-279.
Gravem, P.: "Kulturanalyse og religion som livsforklaring",
i Engen, T.O. og Øygarden, B.(red.): Tankeblikk,
Vallset 1992, s.37-49.
Hiebert, P.G.: Anthropological Insights for Missionaries,
Grand Rapids 1985/87, kap.2, s.29-52.
Krogseth, O.: "Peter L. Bergers sosiologiske humanisme",
innledning til Berger, P.L.: Religion, samfund og
virkelighed, Oslo 1993, s.X-XXIX.

b) Islams ideologi og kultur

- Opsal, J.: Islam - lydighetens vei, Oslo 1994, kap.1, 2,
13 og 16-17.

c) Innvandrreligioner i Norge

- Opsal, J.: Islam - lydighetens vei, Oslo 1994, kap.3-5 og
18.

d) Moderne folkereligiøsitet og nyreligiøsitet

- Arlebrand, H.: Det ukjente, Oslo 1993, kap.5-9, s.108-225.
Mehren, S.: 50 60 70 80. Essays, Oslo 1980, s.26-39.
Romarheim, A.: Kristus i Vannmannens tegn, Oslo 1993,
s.87-112 og 132-156.
Aadnanes, P.M.: Livssyn, Oslo 1992, s.131-150 og 162-177.
Aarflot, H.: "Utfordringen fra folkereligiøsiteten", i
Tidsskrift for Teologi og Kirke 3/1985, s.161-173.

e) Kristendommen og religionene

- Berentsen, J.-M.: Det moderne Areopagos. Stavanger 1994, s.1-10, 20-39 og 59-99.
Henriksen, J.O.: "Mennesket - av naturen religiøst," i Ung Teologi 1/1991 (Trykkfeil på heftet, riktig nr. er 4/1990), s.1-11.

6.4. Etikk

a) Grunnlagsspørsmål

- Asheim, I.: Øyet og horisonten. Grunnlagsproblemer i aktuell etikkdebatt, Oslo 1991, kap.6, s.140-174
Klausen, A.M.: Kultur. Mønster og kaos, Oslo 1992, kap.8, s.104-112.
Küng, H.: Etikk for verdens fremtid, Oslo 1990, kap.IV-V, s.68-97.
Küng, H. og Kuschel, K.-J. (ed.): A Global Ehtic. The Declaration of the Parliament of the World's Religions, London 1993, s.13-36.
Stigen, A.: "Humanistisk etikk", i Dahl, Ø. m.fl.: Etikk, Oslo 1983 eller senere, kap.2, s.27-48.

b) Områdeetikk

- Fekjær, H.O.: Alkohol og narkotika - myter og virkelighet, Oslo 1987, 2.oppl.1988, s.11-15, 42-47, 51-83, 118-122, 137-164, 177-199, 228-243.
Forbrukersamfunnet som etisk utfordring, Oslo 1993, s.83-110
Hareide, D.: Det gode Norge, Oslo 1991
Prismet nr.1/1994, s.3-26 (Artikler om alkohol).

6.5. Pedagogikk og didaktikk

- Bjerrum Nielsen, H. og Rudberg, M.: Historien om jenter og gutter. Kjønnssosialisering i et utviklingspsykologisk perspektiv, Oslo 1989, kap.1-2 og 13-17, s.10-39 og s.179-260.
Engen, T.O.: Dobbeltkvalifisering og kultursammenlikning, Vallset 1989, kap.9, s.338-430.
Felleskapsetikk i et flerkulturelt Norge. Nansenskolens årbok 1993, Oslo 1993, s.46-72, 103-120 og 129-142.
Lønning, I.: "Verdifag - en blindgate". Kirke og Kultur 92 (1987), s.28-30.
Lønning, I.: " Verdifag og verdiformidling. Replik til Anfinn Stigen". Kirke og Kultur 92 (1987), s.253-256.
Skottene, R.: "Felleskapsetikk i et flerkulturelt samfunn", i Prismet 4/1994, s.....
Stigen, A.: "Hva kan skolen lære oss om å leve?" Kirke og Kultur 92(1987), s.15-27.
Stigen, A.: "Er et verdifag ønskelig og mulig? Svar til Inge Lønning". Kirke og Kultur 92 (1987), s.251-252.